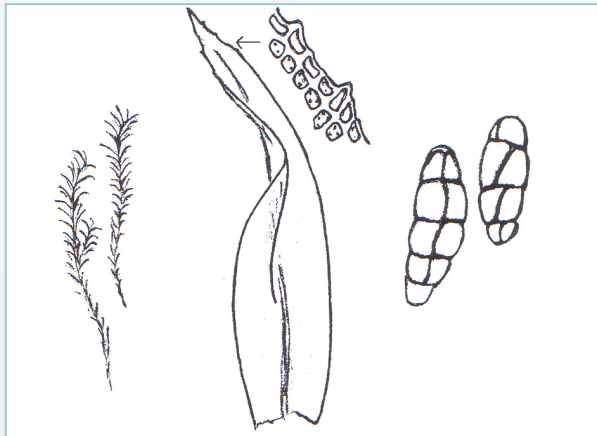

Tannkjølmose *Zygodon dentatus*

Rødlistet art

faktaark

Tannkjølmose er en bladmose som vokser som epifytt på edelløvtrær med grov barkstruktur. Den er kjent fra Suldal kommune i Rogaland og Tinn kommune i Telemark. Ellers er arten kjent fra Alpene og Karpatene. Potensielle trusler mot arten er faktorer som påvirker lokale lys- og fuktighetsforhold.

Status
Kategori sterk truet (EN) på Norsk rødliste for arter 2010.

Tannkjølmose er innsamlet i Tinn kommune i Telemark i 1895 og Suldal kommune i Rogaland i 2008.

Kjennetegn

Tannkjølmose er en akrokarpe bladmose. Skuddene blir opp til ett par cm høye og sporofyten er opprett. Bladene er lansettforma og smalner av i en skarp spiss. Bladkanten er noe tannet frem mot bladspissen. Bladplaten er papilløs på begge sider. Nerven ender rett før bladspissen.

Tannkjølmose er særbo og sporeproduksjon er svært sjelden, men forekomst av vegetative grokorn er vanlig og dannes fra stengelen. Grokornene er ellipsoide og har svulmende cellevegger med mange tverrvegger. Arten skiller seg fra de andre artene i slekta gjennom de svulmende cellene i grokornene og tannet bladspiss, og den er dessuten noe større og kraftigere.

Utbredelse

Tannkjølmose har kun kjente forekomster i Suldal i Rogaland og Vestfjorddalen i Tinn, Telemark. Arten er ellers kjent fra lavereliggende områder i Alpene og Karpatene.

Biologi

Tannkjølmose er en epifytt knyttet til edelløvsog. På de norske lokalitetene vokser den på alm og rogn, men den kan også vokse på andre treslag med rik bark og grov struktur.

Bestandsstatus

Vi har to kjente funn av tannkjølmose i Norge. Et nytt funn fra Suldal i Rogaland i 2008 hvor arten ble registrert på en rogn i kulturmark. Trolig er arten utgått på sin klassiske lokalitet, Svadde, Vestfjorddalen i Telemark, hvor den ble samlet av

B. Kaalaas i 1895. Der vokste den på alm. Arten har vært søkt etter på denne lokaliteten men med negativt resultat. Mosefloraen på lokaliteter med edelløvtrær (både edelløvsog og solitære trær) er imidlertid svært mangelfullt kjent på indre Østlandet, hvor det ene funnet er gjort. Arten er relativt stor og karakteristisk, og slekten kjølmoser var populær i "gullalderen" i norsk bryologi, så vi antar at det er relativt liten sannsynlighet for funn i de bedre undersøkte områdene rundt Oslofjorden.

Arealreduksjon av leveområde både i form av avvirkning av spesielle typer trær (gamle, hule, brannskadet) eller treslagskifte vil ha negativ effekt på arten. I tillegg vil faktorer som fører til endringer i lokale lys- og fuktighetsforhold kunne påvirke arten.

Referanser

Frisvoll, A. A. og Blom, H. H. 1997. Trua moser i Noreg med Svalbard. Førrebelse faktaark. NTNU, Vitenskapsmuseet Bot. Notat 1997-3, 170s.

Nyholm, E. 1998. Illustrated flora of Nordic mosses. Fasc. 4. Aulacomniaceae Meesiaceae Catoscopiaceae Bartramiaceae Timmiaceae Encalyptaceae Grimmiaceae Hedwigiaceae Orthotrichaceae. Nord. Bryol. Soc., Lund.